

A múlt rendszer a stílusával büntet

Ünneprontó kérdések a 60 éves Pozsgay Imréhez

A rendszerváltás sem küszöböl ki azt a régről ismert képletet, amikor a kormány csak a saját hangját szereti hallani, meghozza úgy, mintha az a nép hangja lenne – mondja az interjúban Pozsgay Imre, a Nemzeti Demokrata Szövetség ma hatvanéves elnöke. A médiaüggyel szöve az NDSZ vezetője úgy véli, hogy ezáltal nem a „hallgatás bátorsága” vezérli őket, hanem az érintettek óvatosságáról van szó. Az én nevem 1989 óta mindig rossz összefüggésben kerül elő, ha a médiáról van szó – mondja Pozsgay.

– Engedje meg, hogy álszent tiszteletköri helyett hatvanadik születésnapja alkalmából jó egészséget kívánjak és először néhány ünneprontó kérdést tegyek fel önnek. Mit szol hozzá, hogy mintegy születésnapi meglepetésként Lezsák Sándor, az MDF ügyvezető elnöke egy múlt heti partrendezvényen kijelentette: Horn, Kuncze és Pozsgay „közös gyökerűk”, mert azt merészeltek mondani, hogy a mostani kormány rosszabb állapotban adja át az országot, mint amilyenben 1990-ben átvette. Most ne is beszélünk a lakíteli alapító atya „kutyaházaihoz” meg a „baloldalon sár van”-hoz hasonló minősítéseiről.

– Az kétségtelen, hogy ma az ország rosszabb állapotban van, mint 1990-ben. Ennek okairól azonban én mindig árnyaltan és tárgyilagosan beszéltem. Számomra teljesen érthetetlen Lezsák úr megnyilvánulása, amely esszerűtlen és nem korrekt. Úgy látszik, ezt a minősítést azzal sikerült kivívnom, hogy az elmúlt korszak megítélésében kétségtelenül vitázom a kormány álláspontjával.

– En mélytől válságot látok, e mögött pedig rossz és rosszul kezelt örökséget. A rendszerváltás sem küszöbölte ki azt a régről ismert képletet, amikor a kormány csak a saját hangját szereli hallani, meghozza úgy, mintha az a nép hangja lenne. Ezért a kormány megüzeni a népek, hogy az ő hangját hallja. Eközben pedig a kormányon lévők hibát hibára halmoznak, a nép pedig politikai balhítbe süllyed. En azt szerettem volna, hogy ez utóbbi ne következze be. Azt szerettem volna, hogy a válság a tisztánlátás és a kibontakozás lehetőségeit teremtsen meg. Úgy látszik azonban, hogy ezt a felelős gondolkodásmódot némelyek, akik csak uralmi kategóriákban tudnak gondolkodni, nehezen tűrik.

– Baj lesz ebből. Megdöbbentő volt számomra éppen Lezsák úr hangneme és felületes nyeglesége, ítélkező lealacsonyodása. Soha nem akartam elhinni, amikor azt híresztelték, hogy a Lakitelekről szóló propagandafilmről ő retusált ki engem. A jelek szerint azonban a retusálásom, sőt az áttelepítem folytatódik.

– Tul sokat nem érdemes ezzel foglalkozni, de mégis arra gondolok, hogy miért kell abba a kútba köpködniük, amelyből majd inniuk kell.

– Lélektilanilag nem arról van szó, hogy gyűlölet az, aki nekem egyszer sokat segített?

– Kétségtelen, hogy nehéz megbocsátani Lakitelekkel kapcsolatos szerepemet. En soha egy rossz szót nem szóltam Lakitelek szervezőiről, soha rosszat velük nem tettem. Igaz, hogy én nem az MDF-et választottam politikai pályámul, de a Demokrata Fórumot segitettem, hogy jó pályán és eredményesen tevékenykedhessenek.

– Megbánta?

– Nem, de sajnálom, hogy az MDF lecsúszott erről az útról.

A kétharmad gyanús

– Nem ismerős önnek a régmúlt logikája: Lezsák úr szerint, ha az MDF-nek kétharmados többsége lenne a parlamentben, akkor sokkal zökkenőmentesebb lenne a rendszerváltás?

– A régi rendszer az új urakat nem azzal büntette, hogy ellenáll nekik, hanem azzal, hogy rájuk hagyta stílusát, módszereit. Ha én valamilyen vállaltam a rendszerváltásban való részvételt, akkor az éppen az volt, hogy a demokratikus jogállamban a váltás biztonságá epűg meglegyen, mint a

kontinuitásé. Egy politikai párttól persze nem meglepő, ha abszolút fölényre vagy kétharmados jelenlétre törekszik, de aki ismeri a közép-európai politika történetét, az tudja, hogy demokratikus viszonyok közepette ilyesmi itt nem lehetséges. Aki ezt mégis eléri, az nekem gyanús.

– Ezek után naivan költő a kérdés: milyen választási kampányra számít?

– Nagyon gyötrelmes, retetélen kíméletlen és kiábrándító kampányra számítok. Fi-

A kormány még nem ismeri a bumerághatást

gyelem a választási etikai kódex körüli barkácsolást, s szinte pontosan tudni lehet, hogy ki mit gondol és milyen kijárási terveket forgat az agyában.

Kell médiatörvény

– Az ön pártja, a Nemzeti Demokrata Szövetség eddig nemigen szolgált meg médiában. Netán ebben is a „hallgatás bátorsága” vezérli önöket, vagy inkább csak kívánnak? Egyébként ön szerint mennyire független ma a kormánytól a két közszolgálatnak nevezett médium?

– A médiában az NDSZ esetében az érintettek óvatosságáról van szó. Az én nevem 1989 óta mindig rossz összefüggésben kerül elő, ha a médiáról van szó.

– Tévéturátorium, felügyelet?

– Igen és így tovább, hazugságokkal és magyarázkodási kényszerekkel megtűzdelve. Valójában azonban nem tartozom magyarázattal és magyarázkodással. A politikai egyeztető tárgyalásokon elhatározott, de ott véghez nem vitt gondolatot szerettem volna 1989 végén megvalósítani. Sokan elfelejtik, hogy miután ez a szándékom kudarcot valloított, és mivel akkor az MSZP kampányfőnöke voltam, 1990. január 8-án lemondtam a médiával kapcsolatos valamennyi feladatokról. Akik a lelkiükön könnyíteni akarnak, azóta sem szoktak le arról, hogy a nyakamba varrjanak olyan ügyeket, amelyek az MDF-SZDSZ-paktum megkötésekor mind a politikában, mind az én életemben lezárultak. A paktum óta ez az egész médiaügy új ügy, intézzék azok, akik a paktumot megkötötték. A mostani médiahelyzet egyébként a paktum működéskeptelenségére utal. Teljesen megszűnt a tisztánlátás lehetősége. A választópolgár igen gyanakszik, mert látja, hogy ősszel, szüret után és lakodalmak körül a médiaügy menetrendszerűen előjön és beköszönt a porhintés évszaka. A polgár látja, hogy sokkal-sokkal fontosabb lenne a költségvetés nagy nyilvánosság előtti vitája, és előbbre kellene tartania a gazdasági törvénykezelést. Illo lenne hát, ha már végre megszületne a médiatörvény, és annak mindannyian alávetnénk magunkat.

– Nem válaszolt még a kérdésnek arra a részére, hogy mennyire független ma a tévé és a rádió...

– Mindkettő növekvő kormánybefolyás alatt működik.

A kormány részéről nincs mit csodálkozni, ha a fölény megszerzésére törekszik. A parlamentet ebben az esetben is a médiatörvény hiányával vádolom. A kormány azonban – úgy látszik – még nem ismeri a bumerághatást. Vagyis azt, ha egy ellenszenves arcot napjában tízszer mutat a tévé, akkor az emberek tízszer utálják meg azt az arcot.

– Egyetért-e ön Göncz Árpád köztersassági elnöknek a La Stamban megjelent kijelentésével, miszerint „az ellenzéket megfosztották attól a lehetőségtől, hogy a társadalmi közéleti eszközökön keresztül az emberekhez fordulhasson”?

– Kérem, értsen meg, hogy az én helyzetemben a kérdésre most inkább nem válaszolnék. Egyébként is a saját mór oda-vissza megcsócsálta ezt az ügyet.

– És most teljesen más. Nem bánta meg, hogy elment a szírszói találkozóra? Akkoriban azt nyilatkozta, hogy Szárszó elindított valamit. Mi az a valami?

– Nem bántam meg, hogy jelen voltam Szárszón, és azt sem bántam meg, amit ott elmondtam. Az igaz, hogy némelyek, a kormány egyes tagjai megbántottak szavaimon.

– Földaul Für Lajos?

– Ó is. Szó sem volt pedig bántási szándékról. Csupán a véleményemet mondtam el – személyeskedés nélkül –, miközben akkor én már mind liberális,

mind nemzeti oldalról támadásoknak voltam kitéve. A liberálisok például már a találkozó előtt két héttel elkezdtek taglalni, hogy nekem mi lesz a szerepem Szárszón. Nemzeti oldalról pedig kormányvértésnek fogták fel, hogy egyáltalán merészelek megszólalni.

– Ha jól emlékszem, nem is olyan burkoltan, de „lenéprontószókat” ont.

– Igen. Szárszó értelmet ma is abban látom, hogy sikerült bizonyítani: nemzeti oldalon is lehet progresszív, modernizációs programot előadni. A nemzeti oldalon is meg lehet tartani a szabadságvesztéssel járó nyíltságot, anélkül, hogy ezt a liberális minimumot valamelyik pártra korlátozzák.

Összetartó utak

– Van, aki úgy véli, hogy ön a négyigenes népszavazás miatt orrolt meg a liberálisokra és most törleszt.

– Nem adok vissza és nem törleszték semmit. Amikor a négyigenes népszavazásról vagy a liberálisokról szerettem elmondani a véleményemet, el akarnak némitani. Azt akarják rám bizonyítani, hogy sértődött vagyok. Jó trükk, kampányfogásnak sem utolsó. Nem vagyok hajlandó viszont a keleti mese útmutatásai szerint cselekedni, vagyis, hogy én vigyem a számokat a háttamon, ha a bekiabálók így kívánnak. Nem egyes liberálisokkal perlekedem. Nem lenne jó, ha a köztünk levő csata a becsület mezején zajlana – de nem ártana, ha becsületesen folyna. Réngóta vallom, hogy a bolsevizmus lényege: az ellenféllel szemben nem kell érvényesíteni az erkölcsi normákat. Csak, hogy ennek a bolsevik logikának az a vége, hogy egyszer aztán saját tagságukra sem alkalmazzák az erkölcsi normákat.

– Csak nem a Fideszre gondol?

– Nem pártokra, hanem politikai magatartásra gondolok, amely minden pártban felbukkanhat, az MDF-ben is. Ez a fajta út azonban egy-egy adott párt önfelszámolásának az útja is.

– Azt hallani, hogy ön közeledik az MSZP-hez. Visszahúzza a szívet?

– Az NDSZ egyetlen lépést sem tett a szocialisták irányában, de azt hiszem, ők sem félnek. Az utak azonban összetartanak. Megtörténhet, hogy a vállunkat egymásnak vetve kell majd az ország szekerét kihúzni a kátyúból.

Pogonyi Lajos